

”Det er nemmere at sige, at nu laver vi et vandprojekt med små dyr ud fra naturvidenskabelige metoder, for det er læring. Men trivsel kommer før læring.”

Unni Lind

barn, som jeg kan se er glad, når det kommer om morgenen, har nogle legekammerater, som det er glad for at se og leger godt med.” Men trivsel er ikke kun glæde. Det er en meget individuel størrelse.

”Man kan ikke opstille 10 parametre, som er en tjekliste for et barns trivsel. Jeg vil være betænkelig ved, at man kan lave en skala. I vores nordiske barnesyn vægter vi for eksempel børns leg med hinanden højt, men hvis et barn kan lide at lege alene nogle gange, kan det sagtens være, at barnet trives med det,” siger Anette Boye Koch.

Eller som en pædagog i Anette Boye Kochs afhandling formulerer det: ”Vi behøver jo ikke være glade altid, og fordi børn er triste en dag, er det jo ikke ensbetydende med, at de ikke trives, vel? Det bliver jo over en periode, man kigger.”

GENERATION MÅLRETTET I VUGGESTUEN. Flere samfundsteoretikere har i de senere år peget på, at der i samfundet generelt er et stigende fokus på læringens mål og resultater, og det forplanter sig til alle grene af uddannelsessystemet. Unge bliver eksempelvis kaldt ’generation målrettet’, da mange vælger fag og studiejobs efter fremtidige beskæftigelsesmuligheder. Det er den samme tendens, der viser sig i skolen og på daginstitutionens område, hvor børnenes udvikling evalueres ud fra læringsmål.

Ifølge Anette Boye Koch er den største udfordring

for børns trivsel i daginstitutioner netop samfundets fokus på, at børnene skal lære noget, for de skal ruste sig til fremtiden. ”Vi har så travlt med, at børnene skal et sted hen, og det er os, der bestemmer hvorhen. Vi har så travlt med at være på vej, men hvad med oplevelser i nuet?,” spørger hun.

Både Anette Boye Koch og Unni Lind opfordrer den pædagogiske verden til at gøre op med tidens herskende forestilling om, at et barn skal et sted hen, og at alting kan måles og vejes. For netop trivsel er en vanskelig størrelse at måle.

”I arbejdet med vores bog om trivsel er vi blevet klar over, at trivsel ikke er en objektiv målbar størrelse eller samværsform. Trivsel er en værdi, et ideal, en følelse, som er meget svær at definere, for der er så mange subjektive beskrivelser af, hvad trivsel er,” siger Unni Lind og understreger, at trivselsfremme ikke er én specifik pædagogisk metode, men en pædagogisk ambition, som man kan gribe an på mange forskellige måder.

For der er ikke en klar endestation for den gode trivsel. ”Udvikling er ikke en vej, men kan være mange veje. Derfor er det vigtigt at kigge på nuet,” siger hun. ◉

 ANETTE BOYE KOCH
Ph.d., lektor på pædagoguddannelsen Jydsk, VIA University College og ansat i Videnscenter for Børns og Unges Kultur med særlige forskningsopgaver. Hun har skrevet ph.d.-afhandlingen ’Når børn trives i børnehaven’ og arbejder på en ny undersøgelse om pædagogers betydning for børns trivsel.

 UNNI LIND
Socialpædagog, cand.mag. i pædagogik og ansat som lektor ved Pædagoguddannelsen på professionshøjskolen UCC. Hun har sammen med Thomas Gregersen skrevet bogen ’Blommen i ægget – børns trivsel i daginstitutionen’ Dafolo, 2010.

God plads i en børnehave giver færre konflikter, mere ro og mulighed for længerevarende aktiviteter, viser en ny undersøgelse. Men pædagoger er så gode til at indrette sig på lidt plads, at de næsten glemmer, de mangler betingelser for, at børn kan fordybe sig.

AF ANNETTE HAUGAARD

Der skal være stor plads for at kunne skræmme prinsessen i eventyret, som Troldestuen arbejder med. Der er bare ingen steder, hvor en papmachéfigur kan stå fremme, imens man gør den større end de 110 cm, som 5-årige typisk er. Så nu laver børnene små figurer til teaterstykket frem for selv at spille rollerne.

Selvom mange børnehaver har mere end de to kvadratmeter frit gulvareal pr. barn, som bygningsreglementet kræver, er pladsen alligevel ofte så trang, at bestemte aktiviteter ikke kan lade sig gøre. Men en ny undersøgelse viser, at pædagoger ikke altid opdager, hvor meget begrænset plads forhindrer dem i.

”Pædagoger svarer nej til, at der er noget i de pædagogiske læreplaner, de ikke kan på grund af pladsen. De har vænnet sig til at låne en gymnastiksal eller tage på tur. Men når man dykker ned i deres udtalelser, viser det sig, at der faktisk ikke er plads til, at børn helt kan udfolde og fordybe sig,” siger Inge Mette Kirkeby, som er arkitekt og seniorforsker ved Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet.

Hun står i spidsen for et større forskningsprojekt, støttet af BUPL, der i 2013 er afsluttet med rapporten ▶▶

”Når børn kommer for tæt på hinanden både fysisk og mentalt, skaber det mere uro, larm og konflikter, hvilket går ud over deres trivsel og deres grundlag for at lære og tackle livet senere.”

Inge Mette Kirkeby, arkitekt.

TRANG PLADS HÆMMER FORDYBELSE

Foto: Colourbox

INGE METTE KIRKEBY

Arkitekt, ph.d. og seniorforsker ved

Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, hvor hun forsker i blandt andet arkitekturs betydning for læring og skolebyggeri. Hun har stået i spidsen for det nyligt afsluttede forskningsprojekt 'Plads til trivsel og udvikling', der er støttet af BUPL's forskningspulje.

'Plads til trivsel og udvikling'. Som en del af projektet har hun blandt andet foretaget en interviewundersøgelse om 12 pædagogers arbejde i 12 forskellige børnehaver.

MERE TRIVSEL UDEN SAMMENSTØD. At god plads er lig med trivsel og gode muligheder, er ifølge Inge Mette Kirkeby så stor en selvfølge, at man ikke behøver være arkitekt for at regne det ud. Den nye undersøgelse handler derfor om, hvilken forskel plads gør i børnehavers dagligdag – og svaret er, at det viser sig i antallet af konflikter.

"Når børn kommer for tæt på hinanden både fysisk og mentalt, skaber det mere uro, larm og konflikter, hvilket går ud over deres trivsel og deres grundlag for at lære og tackle livet senere," siger hun og forklarer, at et lavt konfliktniveau har mindst to fordele. Pædagoger skal bruge mindre energi på at rede tråde ud og får mere tid til at tale med børnene og sætte lege og aktiviteter i gang. Og børnene får

ro til at være mere uforstyrrede sammen og kunne koncentrere sig om at udvikle en leg i længere tid.

AFSKÆRMET LEG ELLER OPDELING. Det ved pædagoger godt, og derfor er de meget bevidste om at indrette institutionen, så der er bedst mulig plads til afskærmet leg. De stiller reoler op som rumdelere, ruller biltæpper ud i et hjørne af garderoben eller skaber en dukkekrog bag et gardin. Den strategi kalder Inge Mette Kirkeby at fordele børnene i rum, mens en anden løsning på begrænset plads er at skille børnene ad i tid.

"Man tager halvdelen af gruppen med ud på legepladsen eller på tur, fordi så er der helt logisk mere plads til dem, der bliver tilbage. Det forudsætter dog, at der er personale nok, og på den måde hænger plads og normeringer sammen," siger hun.

SÆRLIGE BEHOV KAN BANE VEJEN. Mange pædagoger bliver for alvor klar over betydningen af god plads, når de møder børn med særlige behov. En pædagog fortæller Inge Mette Kirkeby, at en midlertidig flytning til større rammer betød, at udadreagerende børn pludselig fungerede bedre, mens en anden oplevede færre konflikter, mindre støj og mere flow i børnenes leg, da hun skiftede job til et sted indrettet på børn med høreproblemer.

"Trivslen blandt børn med særlige behov er meget mere afhængig af, hvad der er plads til. Hvis man har kort lunte og leger tæt på hinanden, kan det hurtigere blive til en konflikt, og hvis man omvendt er socialt tilbageholdende, bliver man hurtigt forstyrret af, at andre leger noget andet ved siden af en," siger Inge Mette Kirkeby.

Hun håber derfor, at inklusion af flere børn i almindelige daginstitutioner kan vise sig at være en fordel for alle børn.

"Arkitekter har et begreb, der kaldes universelt design, hvor man skaber noget til gavn for alle frem for at lave noget specielt til de få. Mit budskab til politikere er da også, at hvis de gør bygninger til daginstitutioner mere rummelige i helt fysisk forstand, så gør de dem også mere rummelige i overført betydning," siger hun. ●

SÅDAN SIGER PÆDAGOGER OM PLADS

"Hvis der er for lidt plads, begrænser det pædagogikken og på mange måder også børns trivsel og udvikling. Det gør det, fordi man som barn og menneske også har brug for at kunne fordybe sig."

"Det kan være en ganske simpel leg som at bygge med klodser. Hvis man er for tæt på hinanden, og lydniveauet er for kraftigt, kan man ikke få ro til at snakke sammen og gribe hinandens ideer. Man bliver hele tiden afbrudt."

"Børn fylder mere, end vi voksne har vænnet os til, og derfor har de brug for pladsen. De bygger, leger og bruger deres krop og kommer til at støde sammen, hvis de ikke har plads. De bliver irriterede, og så kan der opstå konflikter."

"Det kunne være lækkert, hvis man kunne få et atelier, hvor man kunne gå ind og male, og man ikke behøvede hele tiden at pakke tingene væk."

"Konflikterne opstår, når børnene er nødt til at være for tæt på hinanden. Vi er meget opmærksomme på at få delt børnene."

"Vi har få børn til rigtig mange kvadratmeter. Og det er det sted, jeg nogensinde har arbejdet, hvor der er færrest konflikter, det laveste støjniveau og det største flow."

Kilde: Inge Mette Kirkeby: 'Derfor er børnehavens fysiske rammer vigtige – et professionsperspektiv' i rapporten 'Plads til trivsel og udvikling'. Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, 2013.

En OK overenskomst giver dig gode muligheder for efteruddannelse

Det er OK at have en overenskomst. Den giver dig gode muligheder for efteruddannelse og skaffer dig ekstra feriedage og løn under barsel. Den sikrer dig en ordentlig løn og gode pensionsforhold og meget mere.

Det er din fagforening, der sikrer dig en OK overenskomst. Den forhandler overenskomsterne på plads og giver dig et stærkt fællesskab om dit fag, så du er OK.

Det er dig og dine kolleger, der gør fagforeningen stærk. ErDuOK.dk

Det er os med overenskomster og faglige fællesskaber